

a venkovních komunikací (poškozený povrch, nezajištěné otvory, chybějící zábradlí a madla na schodištích), podlahy kluzké, venkovní komunikace v zimě neposypané, bezpečný průchod komunikací znemožněn skladovaným materiálem, obaly apod.

- Zaměstnanci nejsou vybaveni OOPP odpovídající riziku práce, nejsou používány přidělené OOPP.
- Nejsou označeny skladované chemikálie, zaměstnanci nejsou seznámeni s účinky nebezpečných látek.
- Závady v osvětlení a viditelnosti, nepříznivé vlivy hluku, otřesů a vadného ovzduší na pracovišti.
- Používání nevhodných pomůcek pro výstup k výše umístěným částem stroje (např. bedny, schůdky bez zábradlí).
- Sestup zaměstnance do zásobníků sypkých hmot je nedokonale nebo neodborně jištěn.

Přehled základních souvisejících předpisů:

- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů;
- nařízení vlády č. 201/2010 Sb., o způsobu evidence úrazů, hlášení a zasílání záznamu o úrazu;
- nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí;
- nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čistících a dezinfekčních prostředků;

- nařízení vlády č. 378/2001 Sb., kterým se stanoví bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí;
- vyhláška č. 288/2003 Sb., kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání;
- vyhláška ČÚBP č. 48/1982 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterou se stanoví základní požadavky k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení, ve znění pozdějších předpisů;
- ČSN EN 378-4 + A1 Chladicí zařízení a tepelná čerpadla - Bezpečnostní a environmentální požadavky - část 4: Provoz, údržba, oprava a rekuperace;
- ČSN ISO 1819 (26 0005) Zařízení pro plynulou dopravu nákladů. Bezpečnostní předpisy. Všeobecná ustanovení 93/04;
- ČSN 26 9030 Manipulační jednotky - Zásady pro tvorbu, bezpečnou manipulaci a skladování 98/08;
- ČSN 33 1310 ed. 2 Bezpečnostní požadavky na elektrické instalace a spotřebiče určené k užívání osobami bez elektrotechnické kvalifikace 09/10.

**Státní úřad inspekce práce,
odbor bezpečnosti práce
© 2014**

ZÁKLADNÍ INFORMACE O PROBLEMATICE BEZPEČNOSTI PRÁCE V POTRAVINÁŘSTVÍ

Základní povinnosti zaměstnavatelů

Zaměstnavatel je povinen vytvářet zaměstnancům bezpečné a zdravé neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky. Nevyhovující pracovní podmínky a nedodržení zásad bezpečné práce jsou častými příčinami vzniku pracovního úrazu. Základní povinnosti podnikajících subjektů upravuje zákoník práce (zákon č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (zákon č. 309/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Mezi základní povinnosti zaměstnavatele patří zejména:

- soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje; na základě tohoto zjištění vyhledávat a hodnotit rizika a přijímat opatření k jejich odstranění,
- informovat zaměstnance o riziku a činit opatření k ochraně před rizikem,
- zajistit, aby stroje, technická zařízení, dopravní prostředky a nářadí byly z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci vhodné pro práci, při které budou používány,
- provádět pravidelné a řádné údržby, kontroly a revize stavu strojních zařízení,
- zavádět technologické postupy odpovídající požadavkům bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- zřizovat, udržovat a zlepšovat potřebná ochranná a bezpečnostní zařízení,

- přijímat opatření pro případy poskytování první pomoci, zdolávání havárií a požárů,
- nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával práce, jejichž výkon by neodpovídal jeho schopnostem nebo zdravotní způsobilosti,
- seznamovat zaměstnance s právními a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci,
- ověřovat znalosti předpisů, vyžadovat a kontrolovat jejich dodržování,
- kontrolovat dodržování zásad bezpečnosti práce a odstraňovat zjištěné závady, jakož i příčiny poruch a havárií technických zařízení,
- objasňovat příčiny a okolnosti vzniku pracovních úrazů, vést jejich evidenci, ohlašovat je a zasílat záznamy o úrazu (případně záznamy o úrazu - hlášení změn) stanoveným orgánům a institucím a přijímat opatření proti opakování pracovních úrazů,
- neposuzovat jako nesplnění povinnosti, jestliže zaměstnanec nevykonal práci, o níž měl důvodně za to, že bezprostředně a vážně ohrožuje jeho život a zdraví,
- pro zaměstnance se změnou pracovní schopností zajišťovat na svůj náklad potřebnou úpravu pracovních podmínek a pracovišť,
- poskytovat zaměstnancům k bezplatnému používání potřebné osobní ochranné pracovní prostředky (dále jen „OOPP“), vyžadovat a kontrolovat jejich používání při práci; poskytování OOPP nesmí zaměstnavatel nahrazovat finančním plněním,
- zajistit koordinovaný postup pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, plní-li na jednom pracovišti úkoly zaměstnanci více zaměstnavatelů.

Bezpečnostní požadavky na stroje a technická zařízení, jejich obsluhu a údržbu v potravinářství

- Stroje pro mechanické zpracování potravin musí být zajištěny vhodným ochranným zařízením tak, aby části strojů nebo materiál jimi zpracovávaný neohrožovaly bezpečnost obsluhy. Ochranná zařízení musí být stále v provozuschopném stavu.
- Stroj smí obsluhovat jen zaměstnanec, který je seznámen s průvodní dokumentací daného strojního zařízení. Tato dokumentace musí být k dispozici v jazyce, který je pro zaměstnance srozumitelný.
- Čištění, údržbu a opravu stroje lze provádět pouze při vypnutém hlavním elektrickém vypínači stroje, případně odpojení vidlice pohyblivého přívodu od sítě.
- Za chodu stroje nelze jakýmkoli způsobem zasahovat do pracovního prostoru stroje. Je zakázáno za chodu otevírat ochranné kryty pohyblivých částí stroje.
- Je zakázáno provádět jakýkoli zásah do elektrické části stroje, pokud obsluha nemá potřebnou odbornou způsobilost v elektrotechnice.
- Stroje, které obsluhuje více osob, např. výrobní linky, musí být opatřeny STOP-ovladačem, aby byla zajištěna možnost vypnutí celého stroje nebo jeho části z každého stanoviště obsluhy.
- Používání strojů a technických zařízení instalovaných v prostředí se specifickými riziky (např. v mokřem nebo prašném prostředí) musí být omezeno pouze na osoby pověřené obsluhou a seznámené s rizikem úrazu elektrickým proudem, výbuchu apod. Rovněž údržbu těch-

to strojů a technických zařízení mohou zajišťovat jen speciálně určení zaměstnanci.

Příčiny vzniku pracovních úrazů v potravinářství – příklady

- K nebezpečným místům strojů a technických zařízení není zamezen přístup:
 - chybí nebo jsou nedostatečně kryty pohyblivé nebo rotující části,
 - nefungují spínače blokující chod strojů při sejmutí nebo odklopení krytu.
- Chybí označení funkce ovládacích prvků strojů a technických zařízení nebo jsou označení cizojazyčná a pro obsluhu nesrozumitelná.
- Ovladače nejsou snadno a bezpečně dosažitelné ze stanoviště obsluhy.
- Hlavní vypínač není opatřen bezpečnostním označením.
- Při opravě a údržbě nejsou stroje zajištěny proti nežádoucímu uvedení do chodu, příp. proti samovolnému pohybu.
- Není instalováno signalizační zařízení pro případ, že nelze přehlédnout celý stroj (linku) z řídicího stanoviště obsluhy.
- Nedostatečný pracovní prostor a umístění strojů neumožňuje bezpečnou obsluhu a manipulaci s materiálem.
- Není zajištěno proškolení zaměstnanců, kteří obsluhují strojní zařízení, o právních a ostatních předpisech k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, včetně průvodní dokumentace.
- Používá se nebezpečných postupů nebo způsobů práce, nedodržuje se technologický postup.
- Nepořádek na pracovištích.
- Nevyhovující technický stav podlah, vnitřních